

מתוך העלון "מן באר"

על פי שו"ע המקוצר לרה"ג יצחק רצאבי שליט"א

מהלכות מצוות ישיבת סוכה

כתוב בתורה "בסוכות תשבו שבעת ימים" כל האזרח בישראל ישבו בסוכות למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני"י בהוציא אותם ממצרים" (ויקרא כג, מב-מג). "תשבו" פירוש כעין תדורו. אמרה תורה שידור אדם בסוכה שבעה ימים כמו שהוא דר בביתו כל השנה. ועיקר דירתו בסוכה ולכן יכניס לסוכה כליו הנאים ומצעותיו הנאות ואוכל ושותה ולומד ומיטייל (פי' מתהלך בה בדרך שעשוע ושחוק) וישן בסוכה. ואפילו אם מ עם חבירו ידבר בסוכה. שאפילו אינו אוכל חייב בישיבת הסוכה. (ולמנהג הבלדי - בברכה כדלקמן) ולא כאותם החושבים שפטורים כשאינם אוכלים וצריך לכון בישיבת הסוכה שמקיים מצוות עשה שציונו הקב"ה לישב בסוכה זכר ליציאת מצרים (לדעת ר' אליעזר זכר לענני כבוד ולדעת ר' עק סוכות ממש היו) ואעפ"י שיציאתם בניסן - כיוון שאז הם ימי התחלת הקייץ ואין ניכר שהוא עושה סוכה לשם מצווה אלא לצל כפי דרך כל אדם בעונ לכן ציונו לעשותה בחודש השביעי שהוא זמן הגשמים ואנו יוצאים מן הבית לישב בסוכה היפך מנהג העולם בזמן זה, להראות שמצוה היא זו.

בעשיית הסוכה יש הרבה דינים ואין הכל בקיאים. על כן צריכים לעשות דפנות שלמות וחזקות שלא תהא הרוח מניעה אותם. וכן בסכך - ענפי איי או קנים אין בהם שום חשש מפני שהם גידולי קרקע ותלושים ואינם מקבלים טומאה ואינם קשורים יחד. ונסרים הנקראים "פלפונים" לדעת מרן הע"ה יש לפקפק בכשרותם אך לדין שרי וכלי עץ הרחב קצת וראוי להניח עליו דבר י"א שמקבל טומאה מדרבנן ושיעור הרוחב לא נתברר וצ"ע. ומותר לו בצינור של עץ לפי שלא נעשה לקבלה. ויש כלי עץ שאסור לסכך בהם אפילו כשנתפרקו או נשברו וצריך לשאול מורה הוראה. וראוי להחמיר שלא לו הסכך ע"ג דבר המקבל טומאה כגון צינורות ברזל או סולמות שיש בהן בית קיבול השליכות וכש"כ שאר כלים ואפילו להניח מעל הסכך כדי להחזיקו להחמיר, אבל מדינא הכל מותר וכש"כ מעמיד דמעמיד. אכן באופן שיכול לעמוד בלא זה ורק מניח לתוספת חיזוק מחשש שיפול הסכך ברוח שא מצויה לכו"ע אין חשש.

צריך להניח סכך עד שתהא צילתה מרובה מחמתה ולכן צריכים להזהר להניח הרבה כ"כ שאף לאחר שיתייבש תהא כן. וכן יזהר שלא יהיה אוויר במקום אחד. או אף בפחות מכן כשהאוויר לאורך כל הסוכה, או שיש בו כדי ראשו או רובו, ואין יושבין תחתיו. ולכתחילה צריך שיראו הכוכבים מח והמעובה כשרה אך במעובה כעין בית שאין הגשמים יורדים לתוכה יש פוסלים.

הלכה למשה מסיני שבפחות מארבע אמות אמרינן דופן עקומה דהיינו שאם הפתח בתקרת הבית או שיש שם סכך פסול - רואים כאילו הדופן התנ שם ונחשב מגוף הכותל אלא שאין יושבים ואין ישנים תחתיו. (וביותר מד"א פוסל את כל הסוכה אם זה מכל הצדדים).

כתוב: "חג הסוכות תעשה לך" ודרשינן תעשה ולא מן העשוי. לכן בסוכה הנעשויה בגגות הנפתחים צריך לפתוח את הגגות קודם שמוניח את הסכך שאח"כ סוגר את הגג וחוזר ופותח אינו מזיק שהוא כמניח סדין וחוזר ונוטלו. וראוי שיהיה הגג פתוח בכניסת החג. (וטוב להדר שתהיה לו סוכה כזו עו הנפתח ע"י צירים כדי שבשעת הגשמים סוגר הגג והסכך נשאר יבש ויוכל לקיים מצות סוכה כראוי כשיפסקו הגשמים). עוד צריך לזהר שהגג יהיה פ ועומד בשווה עם דופן הסוכה ואם נוטה על הסכך אין לשבת במקום הזה שהגג משופע שנמצא יושב תחת הגג. (וכן צריך לשים לב בבתיים משות שיש בקומות העליונות חבלי כביסה או מזגן וכיו"ב, ויש צדדים להקל בזה).

אסור להניח את הסכך קודם שעשה את הדפנות, אא"כ עשה רוחב טפח לכה"פ באורך כל הסוכה סמוך לסכך ושם עליו הסכך ואח"כ גמר המחיצות ראוי שלא לתלות גויי הסוכה שיש בהם רוחב ארבעה טפחים (כ- 34 ס"מ) קודם שישכר. ואין להרבות בנויי סוכה אעפ"י שתהא חמתן מרובה מז שמא יעשה צילתן מרובה. וטוב שלא לתלות גויי הסוכה אלא בתוך ד"ט לסכך אפילו כשאין ברחבו 4 טפחים.

מותר לפרוש סדין או גיילון וכיו"ב ע"ג הסוכה ביו"ט ושבת כשיורדים גשמים מרובים, כדי שיוכלו לאכול בה. ואם הכיסוי גבוה מהסכך טפח אסור מי עשיית אוהל, אא"כ הוא פתוח שם כבר מער"ש שאז יכול להוסיף עליו בשעת הגשמים.

סוכה העשויה בפתח הבית אעפ"י שעוברים דרכה לבית, נראה שיש להכשירה בדיעבד או בשעת הדוחק [והמעין בתשובת מהרי"ץ ז"ל יראה ו כוונתו לומר דאינה סוכה כמו שהבין השי"ח (בעל "שושנת המלך") ובחינם השיג עליו... אע"ג דלא חשיבא דירה לענין עירוב מ"מ לענין סוכה חש

דירה דדירת עראי בעינן דקימ"ל כרבנן (הערה בשם הגהת הרא"ח נדאף). יוצאים יד"ח בסוכה שאולה אבל לא בגזולה ולכן אסור לעשות סוכה ברו וכשאין לו סוכה אחרת בשום אופן יכול לישב בה ולברך עליה. [ומותר לעשות סוכה בחוה"מ אפי' כשצריך לבנותה מעשה אומן]. עצי הסוכה בין מהדפנות בין מהסכך אסורים בהנאה עד לאחר שמח"ת כיון שהוקצו למצווה. ואפילו ליטול מהם קיסם לחצוץ בו שיניו, אסור. ואין מו בהם תנאי. וכן גויי סוכה אסורים בהנאה ואפילו נפלו ולכן הוו מוקצה בשבת ויו"ט ואסורין בטלטול. אך אתרוג התלוי לגוי בסוכה מותר להריח בו ו הוקצה מריח, רק שלא יגע בו. ואם התנה על הנויין קודם ביה"ש הראשון של חג מותר להשתמש בהם ואפילו לא נפלו [גם לאחר החג כשסתר הסוכה, לא יפסע על העצים ולא ישתמש בהם לדבר מגונה דתשמישי מצווה ניהו אך מותר לשורפם].

יש אומרים **שבערב סוכות לאחר חצות היום** אין לאכול פת כדי שיאכל בלילה בסוכה לתיאבון. ואכילה בסוכה בלילה הראשון היא חובה שצריך לא בסוכה פת לכה"פ כזית בכדי אכילת פרס (והעולם נהגו להקל אפי' בפת מטובל במרק או בתערובת ליפתן). [ויש מחמירים בזה אפי' במצטער, ולדנ כשיורדים גשמים ימתין עד שיפסקו ויקדש ויאכל בסוכה כראוי ואם רואה שלא יפסקו הגשמים מקדש בסוכה ואינו מברך לישב בסוכה ונוטל ידי ומו המוציא ואוכל שם כזית פת בלי הפסק והולך לתוך הבית וגומר סעודתו (ויכין בשעת ברכת המוציא שדעתו לאכול גם בבית) ואם פסקו הגשמים ק שבידך ברהמ"ז הולך שוב לתוך הסוכה ומברך לישב בסוכה ואוכל קצת יותר מכביצה פת ומברך ברהמ"ז. ואם פסקו לאחר שבידך הולך ג"כ לסוכה ונ ידי שנית ואוכל כנ"ל ומברך ברהמ"ז]. בשאר הלילות וכן בכל הימים אין חיוב לאכול בסוכה, אלא כשאוכל אכילת קבע או רוצה לישן חייב בזה בסו ואכילת קבע היינו פת יותר מכביצה אפילו לא קבע עליה ואפי' היא פת בכסנין וכן תבשיל מחמשת מיני דגן יותר מכביצה וקבע עליו חייב בסוכה ול לישב בסוכה (ואפילו לנהוגים שלא לברך אלא בשעת סעודה כדלקמן. וי"א דדווקא בשיעור קביעות סעודה). אבל פירות אפילו אכל הרבה וקבע על וכן יין או שאר משקים או מאכלים שברכתם שהכל מותר לאכול ולשתות חוץ לסוכה. כל זה מדינא אך המחמיר אפילו במים שלא לשתות חוץ לס הרי זה משובח.

יש מהש"אמי שנוהגים כשו"ע שלא לברך לישב בסוכה רק באכילת קבע, וכל מעשיהם בסוכה כשיבה שינה ואכילה עראי נפטרים בברכה זו עד שיאכל ע אכילת קבע. ורק כשיש הפסק או היסח הדעת מברך שנית. אבל מנהג הבלדי וכן הרבה מהש"אמי שאין הברכה תלויה בסעודה כלל אלא מברכים בכל נ שנכנסים ומקיימים מצוות ישיבת סוכה, כדעת הגאונים והרמב"ם. ואפילו נכנס לסוכת חבירו לבקר מברך אעפ"י שאינו סועד ולא טועם כלום שם. ודו כשיצא מן הסוכה יציאה גמורה לענייניו חזר ומברך ואפילו 100 פעמים ביום. אך כשיצא לצורך הסוכה כגון להביא מאכל ומשקה או ספרים ללמוד אינו ומברך אעפ"י שנשתתה, וגם שלא לצורך - כשלא נשתתה [ואפשר שכשלא הסיח דעתו אף שנשתתה אינו חוזר ומברך]. זמן הברכה אינו מיד כשנכנס לכ אלא כשמגיע למקום שדעתו לישב שם, מברך ויושב. וכשנכנס וממתין לסעודה שיגישוה מברך כשנכנס ולא ידחנה לזמן ברכה המוציא, כי אין שום ז להסמך ברכה זו לברכת המוציא. וגם הנכנס ע"מ לישן בסוכה מברך בנוסח זה "לישב" כי הכל נכלל בלשון זה שמשמעו לשון עכבה (הרא"ש), ומי שז לברך "לישב בסוכה" כניסתו וישב ואח"כ נזכר י"א שיברך בנוסח "על ישיבת סוכה" לשון עבר, אבל העיקר כלשון הרגיל גם באופן זה. ויר"ש יצא י שניהם ויעמוד בשעת הברכה ולכו"ע מברך אז "לישב".

בליל יו"ט הראשון כשנכנסים לסוכה אין יושבים אלא הגדול **מקדש בעמידה** והשומעים ג"כ עומדים. ובסוף מברך "לישב בסוכה" ויושבים כולם וא מברך "שהחיינו" ומכווין גם על החג וגם על הסוכה, ושותים. וכשבאים לסעוד אי"צ לחזור ולברך לישב בסוכה אפילו למנהג הש"אמי שכבר יצאו בבו שבקידוש. וגם **בשחרית מקדשים מעומד** ומסיים בברכת "לישב בסוכה" ויושבים ושותים. אבל **ההבדלה** מיושב (ומברכים לישב בסוכה תחילה לכ הבלדי) וכן גם כשחל בשבת וכן בשבת חוה"מ.

(עפ"י שע"ה)

נשים פטורות מן הסוכה (ולכן אינן רשאיות לברך וכן המנהג בקהילותינו) וכן קטנים אך מבן חמש שנים ומעלה חייב אביו לחנכו שיאכל בסוכה. מצטער ג"כ פטור מן הסוכה בשאר הלילות וכן בכל הימים. ואין ישנים חוץ לסוכה אפי' שינת עראי (והוא זמן קצר מאוד - פחות מדקה אחת), מפני שאין קבע לשינה. לפיכך יש מי שאומר שצריך לעורר את חברו שרואהו מנמנם חוץ לסוכה כגון בביה"כ או בנסיעה. והחרד לדבר ה' ישתדל שיהיה לו מקום שיכול לדור שם עם אשתו כבכל השנה אם אפשר לו בלא צער שנאמר "ושמחת אתה וביתך" [ואפילו כשאינה טהורה, עונג הוא לה (שתי"ז) בשם דרכי-משה] ומותר לשמש מטתו בסוכה (אחרונים) בתנאי שיכסה הדברי-תורה שבסוכה. ומבואר בפוסקים שאם אין לו סוכה מיוחדת לא יבטל עונתה ויכול להשאר אח"כ לישן בביתו עד הבוקר. ולא יכניס לסוכה כלים שאינם מכובדים כגון סירים וגם הצלחות לאחר אכילה יוציאן לחוץ, אבל כלי שתיה יהיו בסוכה, ואם הכניס לתוכה כלים בזויים יש אומרים שנפסלת בכך ולכן בשעה שהם בה נכון שלא לברך לישב בסוכה עד שיוציאום.

נפ"י שע"ה)

[מפת אתר](#) | [חזרה למעלה](#) | [צור קשר](#) | [הודעה למסורות מתימן יבוא](#)

זכות לימוד התורה בנוסח תימן ושימור המסורת והחייאת מורשת תימן
תעמוד לתורמים היקרים נאמני עדת תימן לברכה והצלחה ישועה ורפואה ומילוי כל משאלה.

תרומה בשמחה ללימוד ילדי תימן

להפקיד או העברה בנקאית לחשבון הת"ת: מבשר טוב, בנק מרכנתיל, סניף גאולה 635 ירושלים. מספר חשבון 55631

לפרטים נוספים להתקשר לטלפון [050-4148077](tel:050-4148077) תזכו למצוות עם שפע ברכה והצלחה.

אם יש בקשה מיוחדת לתפילת הילדים שלחו הודעה. אפשר גם בווטסאפ [054-2254768](tel:054-2254768)

מתימן יבוא הישיבה המרכזית לבני עדת תימן. ירושלים רחוב תרמ"ב 6. טלפון: [02-5812531](tel:02-5812531) דוא"ל: mtyavo@gmail.com פקס: [077-4448207](tel:077-4448207)

חשבון בנק הדאר: [4874867](tel:4874867)

מבשר טוב - ת"ת לבני עדת תימן רחוב יחזקאל 46 ירושלים. גני ילדים רחוב ארץ חפץ 112 כניסה ב ירושלים.

דוא"ל: mtyavo@gmail.com

לייבסטי - בניית אתרים